

Fecr Yayınları: 322

Hız. Muhammed
İslam Daveti
Mekke

Prof. Dr. Şefaettin SEVERCAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 13178)

Kapak ve Mizanpaj
FCR

Baskı ve Cilt
Şafak Matbaacılık
İvedik O.S.B. Matbaacılar Sitesi 1515. Sk. No: 53
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0312. 229 57 84
(Sertifika No: 16104)

1. Baskı: Ekim 2019

ISBN
978-605-7570-54-3 (Tk.)
978-605-7570-55-0 (1. cilt)

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mh. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 – Fax: (0 312) 311 47 89
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

1

HZ.
MUHAMMED
İSLAM DAVETİ
MEKKE

PROF. DR. ŞEFAETTİN SEVERCAN

ANKARA 2019

İTHAF

Bu çalışmamı,
benim için çok değerli olan,
-*Rabbim cennetini lütfetsin*- merhum babam ve
-*Rabbim başımızdan eksik etmesin, sağlıklı ve
hayırlı uzun ömür versin*-
sevgili anneme ithaf ediyorum.

Prof. Dr. Şefaettin Severcan

1956 Ekim ayında Kayseri’de doğdu. Kayseri İmam Hatip Lisesi ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. 1992’de İslam Tarihi ve Medeniyeti alanında Doktor; 1996’da Doçent; 2001’de Profesör oldu.

1997 Ekim ayında dekan yardımcılığıyla başlayan idari hayatı, 2009 Ekim ayına kadar devam etti. 2002-2004 yılları arasında Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde Tarih-Felsefe Fakültesi Dekanlığı yaptı. 2004-2005’de aynı üniversitede Türkiye tarafını temsilen Rektörlük görevine atandı. 2006 - 2009 yılları arasında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanlığı ve Erciyes Üniversitesi Soruşturma Üst Kurul Başkanlığı görevlerinde bulundu.

1993’de burslu olarak İngiltere’de Leeds Metropolitan ve Birmingham Üniversitesi, School of Oriental and African Studies, British Library ve Oriental and India Office Collections Requisitions kütüphanelerinde alanıyla ilgili çalışmalar yaptı. Din müşavirlerinin davetiyle Paris, Köln, Stuttgart, Amsterdam ve Zagreb başta olmak üzere pek çok Avrupa şehrinde; Astana, Almatı, Çimkent, Türkistan, Bişkek, Oş ve Taşkent gibi gönül coğrafyamızın şehirlerinde lisansüstü ders ve konferanslar verdi.

Onun üzerinde kitap; yirminin üzerinde kitap bölümü; ellinin üzerinde ilmî makale, bir o kadar uluslararası ve ulusal tebliği yayımlanmıştır. Kitaplarından 5 tanesi Kazak Türkçesine çevrilmiş, makalelerinden bazıları da İngilizce ve Kazakça yayımlanmıştır.

Türk Tarih Kurumu Raportörlüğü ve bazı ansiklopediler için editörlük görevleri yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babası olan Şefaettin Severcan, hâlen Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyeliğine devam etmektedir.

e-posta : severcan56@hotmail.com

severcan@erciyes.edu.tr

Kitaplarından Bazıları:

1. *Keşfi'nin Selimnâmesi*, Can Ofset Yayınları, Kayseri 1995.
2. *Necmeddîn-i Dâye'nin Siyasetnâmesi*, E.Ü. Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Kayseri 1995.
3. *Kemalpaşazâde Tevârih-i Âl-i Osman X. Defter*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1996.

4. A.D. Alderson, “*Osmanlı Hanedanı'nın Yapısı*”, çev. Şefaettin Severcan, İz Yayıncılık, İstanbul 1998.

5. *Süleymannâmeler ve Sinan Çavuş'un Süleymannâmesi*, Kayseri 2001.

6. *Peygamberlik Anlayışları ve Hz. Muhammed*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Ercan Kalmahan, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

7. *Osmanlı Devleti Siyasi Tarihi*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

8. *Türkistan Tebliğlerinden Seçmeler*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

9. *Gençlere İslam Dini*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Kasımhan Devrenkulov, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

10. Necmeddin Dâye, *Hüküm Sahiplerinin İzleyecekleri Yol*, Haz. Şefaettin Severcan, Büyüyen Ay Yayınevi, İstanbul 2017.

11. *Hz. Muhammed ve Kurtuluş Çağrısı*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

12. *Hz. Muhammed İslam Daveti Mekke*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

13. *Hz. Muhammed Davetten Devlete Medine*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

14. *Hz. Muhammed Devletten Medeniyete*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

ÖN SÖZ

Çok genel bir bakışla, sözlük anlamı olarak ‘bir kimsenin hayat hikâyesi’ni ifade eden siyer, terim olarak ‘Hz. Peygamber’in hayatını anlatan kitaplara’ verilen isimdir.¹ Bu sınırlı tanım, siyere dışardan bakanlar için yeterli olabilir ancak siyere içerden bakan, dolayısıyla onu bu tanım sınırlamasına hapsedemeyenler için yeterli değildir. İbn İshâk’ın *Sîre*’si ile İbn Hişâm’ın *Sîretü’n-Nebeviyye*’sini ve benzerlerini bu tanım içerisinde yerleştiremeyiz. Zira bu müellifler, sadece Hz. Peygamber’in biyografik olarak hayatını nakletmekle yetinmedikleri gibi naklettiklerine de dışardan biri gibi bakmazlar. Özellikle Hz. Muhammed’in risalet sonrası hayatını naklederken, onun bütün söz ve buyrukları; yaptıkları ve yapmadıkları; onayladıkları ve reddettikleri; sakındıkları ve sakındırdıklarını herhangi bir toplum lideri veya devlet başkanının yapıp ettiklerinden bahseder gibi nakletmezler. Çünkü Hz. Muhammed’in hayatı, her şeyden önce herhangi bir lider hayatı değil bir peygamber hayatıdır. Onun hayatının yazılması, peygamber olması sebebiyledir. Dolayısıyla siyer, bir ömrün hikâyesi olmaktan öte vahiy aracılığıyla Allah’a bağlı, özellikle vahiy ve risalet boyutlarıyla Allah’ın kontrolünde, yaşanmışlığı itibarıyla Hz. Muhammed’e, örnekliğiyle de bütün Müslümanlara ait peygamberlik ömrünün adıdır.

Bu bağlamda ilave, eksiltme, yönlendirme ve çıkar hedefli yorumlama ve benzeri bütün dış müdahalelerden arınmış, bütün gerçekliğiyle Hz. Peygamber’e ait ve onun hakiki hayatını anlatan bir siyer, “Allah’ın seçip hoşnut olduğunu bildirdiği”

¹ Günümüz akademi dünyasında siyer, Hz. Peygamber’in hayatını konu edinen bilim dalı ve ayrıca bu dalda yazılan eserler için de ad olarak kullanılmaktadır.

İslam'ın hayat anlayışı ve pratiğidir. Siyer, Hz. Peygamber'in Allah ile bağı kuran, Kur'an-ı Kerim'i hayat rehberi kılan, İslam'ı yaşanılan ve yaşanılacak hayat olarak sunan örnekliğin adıdır. Bu bakımdan, nasıl peygambersiz bir din olmazsa siyersiz bir İslami hayat da olmaz. Siyer bilinmeden Kur'an-ı Kerim doğru anlaşılabilir. Sözün özü, hakiki bir siyersiz, Kur'an ve İslam ile hedeflenen amaca sağlıklı olarak ulaşılır. Bu sebeple İslam'ın pratik hayat olarak birinci kaynağı olan Hz. Peygamber'in hayatının doğru bilinmesini sağlayacak bir siyer, Müslümanın olmazsa olmazıdır.

Bu derece önemine rağmen üzülmeye değeri belirtmeliyiz ki bugün, hem ülkemiz özelinde hem de diğer pek çok Müslüman toplum genelinde İslam adına öne çıkan peygamber ve siyer anlayışı, arınmaya ihtiyacı kaçınılmaz ve aslına döndürülmesi gereken bir anlayıştır. Yine üzülmeye değeri belirtmeliyiz ki, bugünün toplum değerleri açısından bakıldığında yaşanan ve kabul gören “*İslam'ın İslamı*”ndan çok, hakikatine döndürülmesi gereken bir “*Siyer İslam'ı*”dır. Oysa “*İslam'ın İslam'ı*”na uygun bir anlayış ve hayat için “*Siyer İslam'ı*”ndan çok “*İslam'ın Siyeri*”ne sahip olma ihtiyacı ihmal edilemez derecede önem arz etmektedir.

Bu gerekçelerle çalışmamızı, acizane bir katkı olur ümidiyle kaleme aldık. Bununla ilk olarak, okuyucularımızın Allah ve Resulü'nün razı olacağı bir siyer ihtiyacının farkındalığına erişmelerine katkı sağlamayı; ikinci olarak da Allah ve Resulü'nün razı olacağını umduğumuz bir peygamber anlayışı ve siyer ortaya koymayı istedik. Elbette pek çok eksiklerimiz çıkacaktır. Maksudımızı aşan ifadelerimiz, haddimizi aşan cüretkârlığımız olmuşsa Rabbimizden bağışlanma diliyoruz; Peygamberimize karşı duyduğumuz sevgi ve sadakatimize sığmıyor; okuyucularımızdan da özür diliyoruz. Okuyucularımızın, ikna olacağımız bütün eleştirilerini inşallah sonraki baskılarda göz önünde bulunduracağımızı bilmelerini istiyor şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bu çalışmamız esnasında değerli katkılarından müstefit olduğumuz dostlarımıza, son okumasını titizlikle yapan kıymetli kardeşim Rufi Tiryaki'ye ve kitabımızın yayımlanmasını sağlayan Fecr Yayınları editörü Hüseyin Nazlıaydın'a şükranlarımı arz ediyorum.

Şefaettin Severcan / Kayseri 2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ	
PEYGAMBERLİK ANLAYIŞLARI VE HZ. MUHAMMED	13
I. İSLAM'DAN ÖNCE PEYGAMBERLİK ANLAYIŞLARI	16
1. Yahudilerin Peygamberlik Anlayışları.....	16
2. Hıristiyanların Peygamberlik Anlayışları	18
3. Cahiliye Dönemi Peygamberlik Anlayışları	21
II. İSLAMİ DÖNEM VE HZ. MUHAMMED'İN PEYGAMBER	
KİMLİĞİ	23
1. Sorunlu Bazı Yaygın Rivayetler	23
2. Hakikatine Uymayan Uç Anlayışlar	34
3. Oryantalistlerin Hz. Muhammed Anlayışları	35
III. HZ. MUHAMMED'İN HAKİKATİNE UYGUN PEYGAMBER	
KİMLİĞİ.....	42
1. Ashabın Anlattığı Muhammed.....	46
2. Hz. Muhammed'in Anlattığı Muhammed.....	49
3. Allah'ın Anlattığı Muhammed	52
4. Sonuç.....	55
İSLAM'DAN ÖNCE DÜNYA	63
I. UZAK ARKA PLAN.....	65
1. Dönemin Siyasi Ve Fikrî Yapısı	65
2. Hz. İsa'dan Hz. Muhammed'e Dinî Yapı.....	71
II. YAKIN ARKA PLAN / CAHİLİYE DÖNEMİ HİCAZ	
BÖLGESİ	76
1. Siyasi Coğrafya.....	76
2. Dinî Yapı	80
2.1. İnanç Şekilleri.....	80
2.1.1. Putperestlik	81
2.1.2. Haniflik	86
2.1.3. Materyalizm-Ateizm-Deizm-Zındıklık.....	89
2.1.4. Sabîilik	90
2.2. İbadetleri	91

3. Siyasi Yapı.....	93
4. Sosyal Yapı.....	96
5. Aile Yapısı ve Kadının Durumu	100
6. Hukuk Yapıları	106
7. Ekonomik Sistemleri.....	108
HZ. MUHAMMED'İN PEYGAMBERLİK ÖNCESİ HAYATI ...	111
I. HZ. MUHAMMED'İN SOYU.....	113
II. HZ. MUHAMMED'İN DOĞUMU	118
III. SÜTANNEYE VERİLMESİ	125
IV. GÖĞSÜNÜN AÇILMASI	126
V. ÇOCUKLUK YILLARI.....	139
Vİ. ŞAM SEFERİ VE RAHİP BAHİRA OLAYI.....	141
1. Hz. Muhammed'in İlk Şam Seferi Rivayeti	142
2. Hz. Muhammed'in İkinci Şam Seferi Rivayeti.....	144
3. Hz. Muhammed'in Hubâşe Panayırı Seyahati Rivayeti	146
4. Rahip Basil'in Rivayeti	147
5. Kalankatlı Moses'in Anlattıkları	148
6. Değerlendirme	149
VII. GENÇLİK YILLARI: MUHAMMEDU'L-EMİN VASFİNİ	
ALMASI.....	157
VIII. FİCAR SAVAŞLARI VE HILFU'L-FUDUL'A KATILMASI .	159
IX. HZ. MUHAMMED'İN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ.....	162
X. HZ. PEYGAMBER VE HATİCE'NİN ÇOCUKLARI	165
XI. HZ. MUHAMMED'İN KÂBE HAKEMLİĞİ.....	169
XII. HZ. MUHAMMED'İN TİCARET HAYATI	171
XIII. HZ. MUHAMMED'İN DİNÎ HAYATI	172
PEYGAMBERLİK VE TEBLİĞİN İLK YILLARI.....	177
I. İLK VAHİY VE PEYGAMBERLİK.....	179
II. PEYGAMBERLİĞİN İLK ÜÇ YILI.....	193
1. İlk Ayetler.....	193
1.1. Namazın Farz Kılınması	195
1.2. Fetret-i Vahiy/Vahiy Akışında Duraksama	197
1.3. Açık Davet	200
2. İlk İnananlar	207
3. İlk Reddedenler Ve Stratejileri	211
3.1. Mecnun - Sihirbaz İddiası, Küçümseme ve Muhatap	
Almama Tavrı	213
3.2. Siyasal Algılar ve Muhalefet	214
3.3. Kabilevi Muhalefet	217
3.4. Geleneksel Atalar Dinini Bırakmama Direnci	218
3.5. İnsanüstü Peygamber Telakkisi.....	219

TEBLİĞİN İKİNCİ ÜÇ YILI.....	223
I. TOPLU DAVET VE İLK İSLAM TOPLUMUNUN OLUŞUMU	225
1. Kabileyi Davet	226
2. Mekke'yi Davet: Safâ Tepesi İlanı.....	227
3. Hz. Erkam'ın Evi: Nitelikli Dayanışma ve Gizlenmeye İhtiyacı Olanlar	231
II. MÜŞRİKLERİN YENİ STRATEJİLERİ.....	234
1. Tehditler - Teklifler - Talepler	234
2. Baskı ve İşkence Dönemi	246
2.1. Hz. Muhammed'e (s.) Doğrudan Yapılan Baskı ve Zulümler	248
2.2. Haşimoğullarının Hz. Muhammed'i Korumaya Alması..	254
2.3. Ebû Tâlib Şi'bine Giriş	259
2.4. Müslüman Olanlara Yapılan Baskı Zulüm ve İşkenceler....	260
2.4.1. Hür Zengin ve Saygın Kişilere Yapılan Baskı ve Tehditler	261
2.4.2. Köleler ve Zayıf Müslümanlara Yapılan Baskı ve İşkenceler	263
2.4.3. İşkencelerin Sonuçları.....	268
3. Uzlaşma Girişimleri	270
4. Önceki Tavırlarını Sürdüremeleri	277
4.1. Mecnun - Sihirbaz İddiaları.....	277
4.2. Mucize Talepleri.....	280
III. GÜVENLİK STRATEJİSİ VE HABEŞİSTAN HİCRETLERİ ..	286
1. Birinci Habeşistan Hicreti.....	286
2. Muhacirlerin Mekke'ye Dönüşleri	290
3. Farklı Rivayetler Ve Garanik Olayı	296
4. İkinci Habeşistan Hicreti	306
5. Mekkelilerin Girişimleri.....	309
6. Muhacirlerin Mekke'ye Dönüşleri	313
7. Muhacirlerin Habeşistan'daki Etkileri	314
8. Hz. Ebû Bekir'in Habeşistan'a Hicret Girişimi.....	315
IV. NEFES ALMA VE MEYDAN OKUMA.....	318
1. Hz. Hamza'nın Müslüman Olması	318
2. Hz. Ömer'in Müslüman Olması	320
TEBLİĞİN ÜÇÜNCÜ ÜÇ YILI: AMBARGO	327
I. HZ. MUHAMMED'E KARŞI DEVAM EDEN DÜŞMANCA TAVIRLAR	329
II. EBÛ TÂLİB Şİ'Bİ: AMBARGO/BOYKOT	332
III. YÜREKLERİN ACIYLA OYULDUĞU YILLAR.....	334
IV. BOYKOTUN SONA ERMESİ	336
V. BOYKOT SÜRESİNCE TEBLİĞ MÜCADELESİ	341

VI. BOYKOT SÜRESİNCE MÜŞRİKLERİN STRATEJİLERİ: MEYDAN OKUMA	351
TEBLİĞİN DÖRDÜNCÜ ÜÇ YILI: HÜZÜNDEN HİCRETE ...	357
I. HÜZÜN YILI	359
1. Hz. Hatice'nin Vefatı	360
2. Ebû Tâlib'in Vefatı	363
3. Hz. Muhammed'in Sevde binti Zem'a ile Evlenmesi	368
II. HZ. MUHAMMED VE EBÛ LEHEB	368
III. HÜZÜN YILINDA HZ. MUHAMMED	376
IV. TAİF YOLCULUĞU	378
1. Taif'e Geliş	379
2. Mekke'ye Dönüş.....	384
V. İNŞİKÂKU'L-KAMER: AYIN İKİ PARÇAYA BÖLÜNMESİ.....	387
VI. İSRA VE MİRAC: ALLAH VE PEYGAMBER'İ ARASINDAKİ SIR.....	394
1. Tarihi	396
2. Gerçekleşmesi.....	398
3. Sonuçları	401
4. Tartışmalı Konular	404
4.1. İsrâ ve Mirac Tek Zamanlı mı Ayrı Ayrı Zamanlı mı?....	404
4.2. Allah'ı Görme.....	405
4.3. Beden ile mi Ruhun mi Gerçekleşti?.....	408
5. Günümüzdeki Farklı Değerlendirmeler	412
6. Doğru Tercih	415
VII. MEKKE DIŞINDA TEBLİĞ VE HİCRET ARAYIŞI.....	418
VIII. MÜŞRİKLERİN YENİ STRATEJİLERİ VE SONUÇLARI...	423
IX. İLK GÖRÜŞMELER VE AKABE BİATLARI	428
1. İlk Görüşmeler.....	428
2. Birinci Akabe Biatı.....	432
3. Medine'ye İlk Bireysel Hicret: Ümmü Seleme.....	436
4. Mus'ab b. Umeyr'in Medine'ye Gitmesi ve Tebliğ Faaliyeti .	437
5. Medine'de Cuma Günleri Toplu Namaz Kılınmaya Başlanması.....	440
6. İkinci Akabe Biatı	442
X. MEDİNE'YE HİCRET	447
1. Sahabenin Hicreti	453
2. Mekkelilerin Hz. Peygamber'i (s.) Öldürme Girişimleri	456
3. Hz. Peygamber'in (s.) Hicret Yolculuğu	458
4. Hz. Peygamber'in (s.) İmametinde İlk Cuma Namazı	469
5. Hz. Peygamber'in (s.) Medine'de Karşılması	472
KAYNAKÇA	489
DİZİN	499

Fecr Yayınları: 323

Hız. Muhammed
Davetten Devlete
Medine

Prof. Dr. Şefaettin SEVERCAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 13178)

Kapak ve Mizanpaj
FCR

Baskı ve Cilt
Şafak Matbaacılık
İvedik O.S.B. Matbaacılar Sitesi 1515. Sk. No: 53
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0312. 229 57 84
(Sertifika No: 16104)

1. Baskı: Ekim 2019

ISBN
978-605-7570-54-3 (Tk.)
978-605-7570-56-7 (2. cilt)

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mh. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 – Fax: (0 312) 311 47 89
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

2

HZ.
MUHAMMED
DAVETTEN DEVLETE
MEDİNE

PROF. DR. ŞEFAETTİN SEVERCAN

ANKARA 2019

İTHAF

Bu çalışmamı,
hayatımın ilk anlamına anlam katan,
onu kolaylaştıran ve güzelleştiren eşim Ayşe'ye,
oğullarım Furkan ve Mehmetbey'e,
kızlarım Kübra ve Şebnem'e,
torunlarım Naz Ayşe ve Mehmet Cihan'a ithaf ediyorum.

Rabbimizin hepsine de Kendisinin razı olacağı bir hayat
lutfetmesi dileğimle...

Prof. Dr. Şefaettin Severcan

1956 Ekim ayında Kayseri’de doğdu. Kayseri İmam Hatip Lisesi ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. 1992’de İslam Tarihi ve Medeniyeti alanında Doktor; 1996’da Doçent; 2001’de Profesör oldu.

1997 Ekim ayında dekan yardımcılığıyla başlayan idari hayatı, 2009 Ekim ayına kadar devam etti. 2002-2004 yılları arasında Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde Tarih-Felsefe Fakültesi Dekanlığı yaptı. 2004-2005’de aynı üniversitede Türkiye tarafını temsilen Rektörlük görevine atandı. 2006 - 2009 yılları arasında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanlığı ve Erciyes Üniversitesi Soruşturma Üst Kurul Başkanlığı görevlerinde bulundu.

1993’de burslu olarak İngiltere’de Leeds Metropolitan ve Birmingham Üniversitesi, School of Oriental and African Studies, British Library ve Oriental and India Office Collections Requisitions kütüphanelerinde alanıyla ilgili çalışmalar yaptı. Din müşavirlerinin davetiyle Paris, Köln, Stuttgart, Amsterdam ve Zagreb başta olmak üzere pek çok Avrupa şehrinde; Astana, Almatı, Çimkent, Türkistan, Bişkek, Oş ve Taşkent gibi gönül coğrafyamızın şehirlerinde lisansüstü ders ve konferanslar verdi.

Onun üzerinde kitap; yirminin üzerinde kitap bölümü; ellinin üzerinde ilmî makale, bir o kadar uluslararası ve ulusal tebliği yayımlanmıştır. Kitaplarından 5 tanesi Kazak Türkçesine çevrilmiş, makalelerinden bazıları da İngilizce ve Kazakça yayımlanmıştır.

Türk Tarih Kurumu Raportörlüğü ve bazı ansiklopediler için editörlük görevleri yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babası olan Şefaettin Severcan, hâlen Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyeliğine devam etmektedir.

e-posta : severcan56@hotmail.com

severcan@erciyes.edu.tr

Kitaplarından Bazıları:

1. *Keşfi'nin Selimnâmesi*, Can Ofset Yayınları, Kayseri 1995.
2. *Necmeddîn-i Dâye'nin Siyasetnâmesi*, E.Ü. Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Kayseri 1995.
3. *Kemalpaşazâde Tevârih-i Âl-i Osman X. Defter*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1996.

4. A.D. Alderson, “*Osmanlı Hanedanı'nın Yapısı*”, çev. Şefaettin Severcan, İz Yayıncılık, İstanbul 1998.

5. *Süleymannâmeler ve Sinan Çavuş'un Süleymannâmesi*, Kayseri 2001.

6. *Peygamberlik Anlayışları ve Hz. Muhammed*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Ercan Kalmahan, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

7. *Osmanlı Devleti Siyasi Tarihi*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

8. *Türkistan Tebliğlerinden Seçmeler*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

9. *Gençlere İslam Dini*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Kasımhan Devrenkulov, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

10. Necmeddin Dâye, *Hüküm Sahiplerinin İzleyecekleri Yol*, Haz. Şefaettin Severcan, Büyüyen Ay Yayınevi, İstanbul 2017.

11. *Hz. Muhammed ve Kurtuluş Çağrısı*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

12. *Hz. Muhammed İslam Daveti Mekke*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

13. *Hz. Muhammed Davetten Devlete Medine*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

14. *Hz. Muhammed Devletten Medeniyete*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

ÖN SÖZ

Çok genel bir bakışla, sözlük anlamı olarak ‘bir kimsenin hayat hikâyesi’ni ifade eden siyer, terim olarak ‘Hz. Peygamber’in hayatını anlatan kitaplara’ verilen isimdir.¹ Bu sınırlı tanım, siyere dışardan bakanlar için yeterli olabilir ancak siyere içerden bakan, dolayısıyla onu bu tanım sınırlamasına hapsedemeyenler için yeterli değildir. İbn İshâk’ın *Sîre*’si ile İbn Hişâm’ın *Sîretü’n-Nebeviyye*’sini ve benzerlerini bu tanım içerisinde yerleştiremeyiz. Zira bu müellifler, sadece Hz. Peygamber’in biyografik olarak hayatını nakletmekle yetinmedikleri gibi naklettiklerine de dışardan biri gibi bakmazlar. Özellikle Hz. Muhammed’in risalet sonrası hayatını naklederken, onun bütün söz ve buyrukları; yaptıkları ve yapmadıkları; onayladıkları ve reddettikleri; sakındıkları ve sakındırdıklarını herhangi bir toplum lideri veya devlet başkanının yapıp ettiklerinden bahseder gibi nakletmezler. Çünkü Hz. Muhammed’in hayatı, her şeyden önce herhangi bir lider hayatı değil bir peygamber hayatıdır. Onun hayatının yazılması, peygamber olması sebebiyledir. Dolayısıyla siyer, bir ömrün hikâyesi olmaktan öte vahiy aracılığıyla Allah’a bağlı, özellikle vahiy ve risalet boyutlarıyla Allah’ın kontrolünde, yaşanmışlığı itibarıyla Hz. Muhammed’e, örneğiyle de bütün Müslümanlara ait peygamberlik ömrünün adıdır.

Bu bağlamda ilave, eksiltme, yönlendirme ve çıkar hedefli yorumlama ve benzeri bütün dış müdahalelerden arınmış, bütün gerçekliğiyle Hz. Peygamber’e ait ve onun hakiki hayatını anlatan bir siyer, “Allah’ın seçip hoşnut olduğunu bildirdiği”

¹ Günümüz akademi dünyasında siyer, Hz. Peygamber’in hayatını konu edinen bilim dalı ve ayrıca bu dalda yazılan eserler için de ad olarak kullanılmaktadır.

İslam'ın hayat anlayışı ve pratiğidir. Siyer, Hz. Peygamber'in Allah ile bağı kuran, Kur'an-ı Kerim'i hayat rehberi kılan, İslam'ı yaşanılan ve yaşanılacak hayat olarak sunan örnekliğin adıdır. Bu bakımdan, nasıl peygambersiz bir din olmazsa siyersiz bir İslami hayat da olmaz. Siyer bilinmeden Kur'an-ı Kerim doğru anlaşılabilir. Sözün özü, hakiki bir siyersiz, Kur'an ve İslam ile hedeflenen amaca sağlıklı olarak ulaşılabilir. Bu sebeple İslam'ın pratik hayat olarak birinci kaynağı olan Hz. Peygamber'in hayatının doğru bilinmesini sağlayacak bir siyer, Müslümanın olmazsa olmazıdır.

Bu derece önemine rağmen üzülmeye belirtmeliyiz ki bugün, hem ülkemiz özelinde hem de diğer pek çok Müslüman toplum genelinde İslam adına öne çıkan peygamber ve siyer anlayışı, arınmaya ihtiyacı kaçınılmaz ve aslına döndürülmesi gereken bir anlayıştır. Yine üzülmeye belirtmeliyiz ki, bugünün toplum değerleri açısından bakıldığında yaşanan ve kabul gören “*İslam'ın İslami*”ndan çok, hakikatine döndürülmesi gereken bir “*Siyer İslam'ı*”dır. Oysa “*İslam'ın İslam'ı*”na uygun bir anlayış ve hayat için “*Siyer İslam'ı*”ndan çok “*İslam'ın Siyeri*”ne sahip olma ihtiyacı ihmal edilemez derecede önem arz etmektedir.

Bu gerekçelerle çalışmamızı, acizane bir katkı olur ümidiyle kaleme aldık. Bununla ilk olarak, okuyucularımızın Allah ve Resulü'nün razı olacağı bir siyer ihtiyacının farkındalığına erişmelerine katkı sağlamayı; ikinci olarak da Allah ve Resulü'nün razı olacağını umduğumuz bir peygamber anlayışı ve siyer ortaya koymayı istedik. Elbette pek çok eksiklerimiz çıkacaktır. Maksudımızı aşan ifadelerimiz, haddimizi aşan cüretkârlığımız olmuşsa Rabbimizden bağışlanma diliyoruz; Peygamberimize karşı duyduğumuz sevgi ve sadakatimize sığmıyor; okuyucularımızdan da özür diliyoruz. Okuyucularımızın, ikna olacağımız bütün eleştirilerini inşallah ikinci baskıda göz önünde bulunduracağımızı bilmelerini istiyor şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bu çalışmamız esnasında değerli katkılarından müstefit olduğumuz dostlarımıza, son okumasını titizlikle yapan kıymetli kardeşim Rufi Tiryaki'ye ve kitabımızın yayımlanmasını sağlayan Fecr Yayınları editörü Hüseyin Nazlıaydın'a şükranlarımı arz ediyorum.

Şefaettin Severcan / Kayseri 2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
HİCRETTEN ÖNCE MEDİNE	15
I. TARİHÇE.....	17
II. DEMOGRAFİK YAPI	19
1. Yahudiler.....	19
2. Araplar	22
III. SİYASİ SOSYAL VE EKONOMİK YAPI	25
IV. DİNÎ VE KÜLTÜREL YAPI.....	27
DAVETTEN DEVLETE	29
I. YESRİB'DEN MEDİNE'YE.....	31
II. HİCRÎ TAKVİM.....	34
III. MEDİNE'DE İSLAM'IN YAYILIŞI	35
IV. KUREYŞ'İN MEDİNELİLERİ TEHDİTLERİ	38
V. NÜFUS SAYIMI	41
VI. MESCİD-İ NEBÎ.....	42
VII. DİN KARDEŞLİĞİ.....	47
VIII. KIBLENİN TAHVİLİ.....	52
1. Mekke Döneminde Kible	52
2. Medine Döneminde Kible	58
IX. EZAN	65
X. EHL-İ SUFFE	71
XI. MEDİNE ANTLAŞMASI	74
XII. MUHACİRLERİN İSKÂNI VE EKONOMİK DURUMLARI.	85
XIII. MÜNAFIKLAR	88
XIV. DÖNEMİN DİĞER ÖNEMLİ OLAYLARI	94
1. Hz. Muhammed'in (s.) Hz. Aişe ile Evlenmesi	94
2. Ramazan Orucu-Fıtır Sadakası ve Namazla İlgili Yeni Buyruklar	96
3. Önemli Doğum ve Ölümler	98
SABIRDAN SAVAŞA	101
I. İSLAM VE SAVAŞ.....	103
II. İLK SERİYYE VE GAZVELER	106

1. İlk Seriyeler	109
1.1. Hamza b. Abdulmuttalib'in İs Seriyyesi.....	109
1.2. Ubeyde b. Hâris'in Râbiğ Seriyyesi.....	109
1.3. Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın el-Harrâr Seriyyesi	110
1.4. Abdullah b. Cahş el-Esedî'nin Nahle Seriyyesi.....	110
2. İlk Gazveler	113
2.1. Ebvâ / Veddân Gazvesi.....	113
2.2. Buvât Gazvesi.....	114
2.3. Safevân Gazvesi veya Kürz b. Câbir el- Fihri'nin Yakalanması.....	114
2.4. Zul'uşeyre Gazvesi	115
III. MÜŞRİKLERLE YAPILAN SAVAŞLAR	115
1. Bedir Savaşı: İstiklal ve İstikbal	115
1.1. Sebebi.....	116
1.2. Bedir'e Hareket	127
1.3. Barış Girişimleri	129
1.4. Furkan Günü.....	131
1.5. Sonuçları	137
1.6. Ganimet Dağıtımı ve Esirlerin Durumu	140
1.7. Bedir Sonrası Seriyeye ve Gazveler	147
1.8. Bedir Sonrası Kureyş'in İntikam Girişimi: Sevik Gazvesi	148
2. Uhud Savaşı: İlahî Uyarı	149
2.1. Sebebi.....	150
2.2. Uhud'a Hareket.....	152
2.3. İlahî Uyarı Günü	156
2.4. Sonuçları	164
2.5. Kureyş'in Takip Edilmesi ve Hamrâulesed Gazvesi:	168
2.6. Uhud Sonrası Seriyeler Uğranılan İhanet ve Gazveler....	169
2.6.1. Ebû Seleme Seriyyesi	170
2.6.2. Abdullah b. Uneys Seriyyesi	170
2.6.3. Recî İhaneti.....	171
2.6.4. Benî Lihyân Gazvesi.....	174
2.6.5. İfk Olayı (Hz. Aişe'ye Atılan Büyük İftira)	177
2.6.6. Bi'r-i Maûne İhaneti.....	179
2.6.7. Benî Nadir Gazvesi	185
2.6.8. Zâturrikâ Gazvesi	185
2.6.9. Bedru'l-Mev'id Gazvesi	187
3. Ahzab/Hendek Savaşı: Kureyş İçin Sonun Başlangıcı	189
3.1. Sebebi.....	189
3.2. Müttefiklerin Medine'ye Hareketi	191
3.3. Hendek Kazılması	192
3.4. Alınların Secdeyle buluşmadığı Vakitler ve İlahî Yardım ...	195
3.5. Sonuçları	203
4. Müşrik Kabilelere Yapılan Gazve ve Gönderilen Seriyeler .204	
4.1. Hendek Gazvesi Sonrası Yapılan Gazveler	204

4.2. Dûmetulcendel / Devmetulcendel Gazvesi.....	204
4.3. Benî Mustalik Gazvesi.....	205
4.4. Hendek Gazvesi Sonrası Gönderilen Seriyeler.....	207
IV. YAHUDİLERLE YAPILAN SAVAŞLAR.....	210
1. Benî Kaynuka Gazvesi	214
1.1. Sebebi.....	214
1.2. Benî Kaynuka Kuşatması ve Sonucu	216
2. Benî Nadir Gazvesi	217
2.1. Ka'b b. Eşref'in Öldürülmesi	217
2.2. Benî Nadir Kuşatması ve Sonucu	218
3. Benî Kureyza Gazvesi	223
3.1. Sa'd b. Muâz'ın Şehadeti	227
3.2. Sellâm b. Ebî Hukayk (Ebû Râfi')'nin Öldürülmesi	228
4. Hayber'in Fethi	229
4.1. Sebebi.....	229
4.2. Kutsal Cihad ve Kutlu Fetih	232
4.3. Fedek, Vâdilkurâ ve Teymâ Yahudileri.....	238
4.4. Sonuçları	239
5. Hayber'in Fethi Sırasında Meydana Gelen Önemli Olaylar	242
5.1. Habeşistan'dan Dönenler	242
5.2. Müslüman Olan Devsilerin Medine'ye Hicretleri.....	242
5.3. Hz. Peygamber'i Zehirleme Girişimi.....	243
5.4. Hz. Peygamber'in Hz. Safiyye ile Evlenmesi	244
6. Hayber'in Fethi Sonrası Bedevi Müşriklere Yapılan Seriyeler.....	244
V. HİRİSTİYANLARLA YAPILAN SAVAŞLAR	246
1. Mûte Savaşı.....	252
1.1. Sebebi.....	252
1.2. Şehid Komutanlar Ordusu.....	252
1.3. Sonuçları ve Sonrası	255
2. Tebük Gazvesi: Rasulullah'ın (s.) Son Seferi	257
2.1. Sebebi.....	257
2.2. Zor Sefer: Münafıkların Tavrı ve Müminlerin Sınavı.....	259
2.3. Rasulullah (s.) Tebük'te.....	265
2.4. Dönüş Yolunda Hz. Peygamber'e Suikast Girişimi	268
2.5. Rasulullah (s.) Medine'de.....	269
2.6. Sonucu	271
2.7. Seferin İlahî Analizi	272
BARIŞLA GELEN BARIŞ	277
I. ARKA PLAN	279
II. MEKKE'YE HAREKET VE HUDEYBİYE'DE KONAKLAMA	283
III. RIDVAN BİATLİ.....	288
IV. HUDEYBİYE ANTLAŞMASI	289
V. İLK TEPKİLER VE EBÛ CENDEL OLAYI	290

VI. İLTİCA MADDESİNİN KADINLARA UYGULANMAMASI..	295
VII. İLAHÎ DEĞERLENDİRME: FETİH SURESİ	296
VIII. SONUÇLAR	299
IX. EBÛ BASİR OLAYI: ANTLAŞMADA DEĞİŞİKLİK	301
DAVETİN EVRENSELLİĞİ	305
I. İSLAM'IN EVRENSELLİĞİNE AÇILAN KAPI:	
DAVET MEKTUPLARI	307
1. Mektupların Tarih ve Muhtevaları	312
2. Mektuplar ve Liderlerin Tepkileri	314
2.1. Rasulullah'ın (s.) Habeş Necâşisi Ashame'ye Mektubu...314	
2.2. Rasulullah'ın (s.) Rum/Bizans Kayser'i Heraklius'a Mektubu	318
2.3. Rasulullah'ın (s.) Sasani Kısra'sı Ebreviz'e/Hüsrev Perviz'e Mektubu	322
2.4. Rasulullah'ın (s.) Mısır Mukavkısı Cüreyc b. Minâ'ya Mektubu	325
2.5. Rasulullah'ın (s.) Şam Emîri Hâris b. Ebî Şemr el-Gassanî'ye Mektubu	327
2.6. Rasulullah'ın (s.) Yemâme Emiri Hevze b. Ali el-Hanefî'ye Mektubu	328
3. Bölge Kabile Liderlerini Davet	329
3.1. Bahreyn emîri Munzir b. Sâvâ el-Abdî'ye	329
3.2. Umman Kralı Culendâ'nın Oğulları Ceyfer ve Abd'e	330
3.3. Yemen Hükümdarı Hâris el-Humeyri'ye	330
3.4. Himyer'den Benî Amr Kabilesine	330
3.5. Gassân Meliki Cebele b. el-Eyhem'e	331
3.6. Ezd'den Hâlid b. Dimâd el-Ezdî'ye	331
3.7. Müseylime b. Habîb'e (Müseylimetü'l-Kezzâb'a)	331
3.8. Bahreyn Yöneticisi Hilâl'e	332
3.9. Gâmid Kabilesinden Ebû Zıbyân el-Ezdî'ye	332
II. RASULULLAH'IN (s.) KAZA UMRESİ	332
III. UMREDEN SONRA GELİŞEN ÖNEMLİ OLAYLAR	339
1. Hz. Peygamber'in Meymûne İle Evlenmesi	339
2. Rasulullah'ın Acıyla Sarsıldığı Günler	339
3. İslam İle Şereflenler: Mekke'nin Ciğerpareleri	340
3.1. Amr b. Âs	343
3.2. Hâlid B. Velîd	345
3.3. Osman B. Talha	347
BÜYÜK FETİH VE ŞİRKİN SON DİRENİŞLERİ	349
I. MEKKE'NİN FETHİ	351
1. Fethin Sebepleri	351
1.1. Dinî İhtiyaç	351
1.2. Kureyş'in Hudeybiye Antlaşmasını Bozması	352

1.3. Kureyş'in Çırpınışları	357
2. Rasulullah (s.) Mekke Yolunda	362
2.1. Hazırlıklar	362
2.2. Hâtıb B. Ebî Beltea Olayı	364
2.3. Güzergâhın Güzellikleri ve Merruzzahrân Durağı	367
3. Rasulullah'ın Mekke'ye Girişi.....	372
3.1. Kâbe İle Tevhidî Vuslat ve Putların İmhası.....	375
3.2. Fetih Hutbesi ve Rasulullah'ın Muhteşem Asaleti.....	378
3.3. Kureyş'in Rasulullah'a (s.) Biatı.....	383
II. HİCAZ ŞİRK DÜZENİNİN SON DİRENİŞLERİ.....	387
1. Huneyn Gazvesi	387
1.1. Sebebi.....	387
1.2. Savaşın Seyri ve Zafer.....	390
2. Evtâs Takibi ve Taif Gazvesi.....	395
3. Ganimetler.....	400
4. Seriyeler ve Putların Yıkılması	405
4.1. Hâlid b. el-Velîd'in Uzza Seriyesi	406
4.2. Sa'd b. Zeyd el-Eşhelî'nin Menat Seriyesi.....	406
4.3. Amr b. el-Âs'ın Suvâ Seriyesi	407
4.4. Hz. Ali 'nin el-Fuls Seriyesi.....	407
4.5. Hâlid b. Velîd'in Kinâne Kabilesinden Olan Benî Cezîme Seriyesi	407
DİNİN TAMAMLANMASI VE VEDA	409
I. HEYETLER: İLAHÎ HUZUR YAĞMURU	413
1. Temîm Heyeti	415
2. Necran Heyeti	418
3. Sakîf Heyeti	421
4. Hanifeoğulları Heyeti ve Müseyli-Metü'l-Kezzâb	424
5. Eşariler Heyeti	426
6. Tayyoğulları Heyeti ve Adiy B. Hâtem'in Müslüman Olması...426	
7. Esedoğulları Heyeti	428
8. Amr B. Sa'saaoğulları Heyeti ve Rasulullah'a (s.) Suikast Planı	428
9. Fezâre Heyeti.....	429
10. Abs Heyeti	430
11. Sa'd B. Bekiroğulları Heyeti	431
12. Süleym Heyeti.....	431
13. Gassân Heyeti.....	432
14. Becîle Heyeti ve Cerîr b. Abdullah'ın Müslüman Olması...433	
15. Diğer Heyetler	433
II. VEDA: İLAHÎ VUSLAT	434
1. Veda Haccı	434
2. Veda Hutbesi	439
3. Hz. Peygamber'in Gadîr-i Hum Hutbesi	443

4. Üsâme B. Zeyd'in Belkâ/Filistin Seriyyesi.....	445
5. İlahî Vuslat	447
5.1. İnsanlığa Nimet Olan Son Dinin Tamamlanması.....	447
5.2. Acılı Günler ve Vuslat	459
5.3. Halife Seçimi ve Rasulullah'ın Rabbine Yolcu Edilmesi..	464
KAYNAKÇA	471
DİZİN	485

Fecr Yayınları: 324

H.z. Muhammed
Devletten
Medeniyete

Prof. Dr. Şefaettin SEVERCAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 13178)

Kapak ve Mizanpaj
FCR

Baskı ve Cilt
Şafak Matbaacılık
İvedik O.S.B. Matbaacılar Sitesi 1515. Sk. No: 53
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0312. 229 57 84
(Sertifika No: 16104)

1. Baskı: Ekim 2019

ISBN
978-605-7570-54-3 (Tk.)
978-605-7570-57-4 (3. cilt)

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mh. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 – Fax: (0 312) 311 47 89
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

PROF. DR. ŞEFAETTİN SEVERCAN

ANKARA 2019

İTHAF

İmanı, ahlakı, ibadeti, gayreti,
niyeti, akli, duası, kılıcı ve
kalemiyle tevhid medeniyetine bir tuğla
koyanlara dua, minnet ve şükran duygularımla...

Prof. Dr. Şefaettin Severcan

Ekim 1956'da Kayseri'de doğdu. Kayseri İmam Hatip Lisesi ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesini bitirdi. 1992'de İslam Tarihi ve Medeniyeti alanında Doktor; 1996'da Doçent; 2001'de Profesör oldu.

Ekim 1997'de dekan yardımcılığıyla başlayan idari hayatı, 2009 Ekim ayına kadar devam etti. 2002-2004 yılları arasında Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde Tarih-Felsefe Fakültesi Dekanlığı yaptı. 2004-2005'de aynı üniversitede Türkiye tarafını temsilen Rektörlük görevine atandı. 2006 - 2009 yılları arasında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanlığı ve Erciyes Üniversitesi Soruşturma Üst Kurul Başkanlığı görevlerinde bulundu.

1993'de burslu olarak İngiltere'de Leeds Metropolitan ve Birmingham Üniversitesi, School of Oriental and African Studies, British Library ve Oriental and India Office Collections Requisitions kütüphanelerinde alanıyla ilgili çalışmalar yaptı. Din müşavirlerinin davetiyle Paris, Köln, Stuttgart, Amsterdam ve Zagreb başta olmak üzere pek çok Avrupa şehrinde; Astana, Almatı, Çimkent, Türkistan, Bişkek, Oş ve Taşkent gibi gönül coğrafyamızın şehirlerinde lisansüstü ders ve konferanslar verdi.

Onbeşin üzerinde kitap; yirminin üzerinde kitap bölümü; ellinin üzerinde ilmî makale, bir o kadar uluslararası ve ulusal tebliği yayımlanmıştır. Kitaplarından 5 tanesi Kazak Türkçesine çevrilmiş, makalelerinden bazıları da İngilizce ve Kazakça yayımlanmıştır.

Evli ve iki çocuk babası olan Şefaettin Severcan, hâlen Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyeliğine devam etmektedir.

e-posta : severcan56@hotmail.com

severcan@erciyes.edu.tr

Kitaplarından Bazıları:

1. *Keşfi'nin Selimnâmesi*, Can Ofset Yayınları, Kayseri 1995.
2. *Necmeddin-i Dâye'nin Siyasetnâmesi*, E.Ü. Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü Yayınları, Kayseri 1995.
3. *Kemalpaşazâde Tevârih-i Âl-i Osman X. Defter*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1996.

4. A.D. Alderson, “*Osmanlı Hanedanı'nın Yapısı*”, çev. Şefaettin Severcan, İz Yayıncılık, İstanbul 1998.

5. *Süleymannâmeler ve Sinan Çavuş'un Süleymannâmesi*, Kayseri 2001.

6. *Peygamberlik Anlayışları ve Hz. Muhammed*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Ercan Kalmahan, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

7. *Osmanlı Devleti Siyasi Tarihi*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

8. *Türkistan Tebliğlerinden Seçmeler*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

9. *Gençlere İslam Dini*, (Kazak ve Türkiye Türkçesiyle), trc. Kasımhan Devrenkulov, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınları, Türkistan 2005.

10. Necmeddin Dâye, *Hüküm Sahiplerinin İzleyecekleri Yol*, Haz. Şefaettin Severcan, Büyüyen Ay Yayınevi, İstanbul 2017.

11. *Hz. Muhammed ve Kurtuluş Çağrısı*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

12. *Hz. Muhammed İslam Daveti Mekke*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

13. *Hz. Muhammed Davetten Devlete Medine*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

14. *Hz. Muhammed Devletten Medeniyete*, Fecr Yayınları, Ankara 2019.

ÖN SÖZ

Evren ve içindekiler, kesinlikle bir rastlantı sonucu var değildir. Allah Teala; evreni, evrendeki varlıkları, özellikle de insanı bir amaç üzere yaratmıştır. Allah bu amacı, peygamberleri aracılığıyla gönderdiği kitaplar ve dini İslam vasıtasıyla insanlığa açıklamıştır. Buna göre içinde insanın yaşadığı “dünya” gezegeni, boş yere oyun ve eğlence olsun diye yaratılmamıştır. “*Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah’ı anar, gökler ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru!*” (Âl-i İmrân, 3/191). İnsan dışındaki bütün varlıklar, yaratılışlarına konulan kanuna uygun olarak Allah’ın kendilerini yarattığı gayeye hizmet ederken, sadece insana irade bahşedilmiş, özgür bırakılmış ve yapıp ettiklerinden sorumlu tutulmuştur. İnsan, sorumluluğunun gereği yaratılış gayesine hizmet etmeye davet edilmekle yetinilmiştir; o, isterse yaratılış gayesine, isterse başka bir gayeye hizmet eder, hiçbir gayesi olmadan da yaşayabilir. İnsan, isterse Rabbini razı etmeyi en öncelikli gaye edinir ve en büyük ödül olan O’nun hoşnutluğuna erer; isterse nefsinin, gücünü vs. mabudu/ilahı edinir ve en zelil edici sonuçlarına katlanır. Hiç şüphesiz bu özgürlük yelpazesinde insana önerilen ve ondan beklenen, yaratılış amacının bilincine ermesi ve davet edildiği hizmet alanını bir medeniyet inşası bilinciyle mamur etmesidir.

İnsanı evrendeki başka varlıklardan ayıran ve sadece ona ait olan bir diğer özellik de Allah’ın onu yeryüzünün halifesi olarak yaratması ve ona bunu yerine getirebilecek bilgelik ve yeteneği bahşetmesidir. Yeryüzünün halifesi olma bilinci ve bilgeliğine ermiş insan, Allah’ın hükümlerinin yeryüzünde tesisinin temsilcisi hükmündedir. Bu temsil görevinin öncele-

diği hedeflerden biri de hiç Şüphesiz medeni hayattır, medeniyettir. Çünkü Allah'ın insana sunduğu ilahî değerler sisteminin en iyi temsil ve tecrube edilebildiği yer en medeni yer; toplum da en medeni toplumdur. Bu ereve de Allah'ın bütün peygamberleri medeniyet kurucusu; dini de bir medeniyettir. Yani insanlığın ilahî dini olan İslam, insanlığın en büyük medeniyet projesidir. Son Peygamber Hz. Muhammed (s.), bu medeniyet projesine risalet göreviyle birlikte başlamıştır. Öncelikle Mekke'de aklı, ruhu ve kalbi medenileştiren Resulullah (s.), hicretle beraber Medine'de medeni akla, ruha ve kalbe beden giydirmiştir. Onun tevhid mücadelesi ile geçen yirmi üç yıllık risalet ve nübüvvet ltfuyla donanımlı çabası, bir anlamda, bu medeniyetin kurucu iradesi ve ilk temel taşları olmuştur. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken husus, Hz. Peygamber (s.) ve Müslümanlar, temelini attıkları medeniyetin asla herhangi bir unsuru değil onun belirleyicisi olmuşlardır. Böylece, önceden hiçbir Őey değilken, Allah'ın kendisine lftettiği bu bilinç ile Allah'ın yeryüzü halifesi olan insan, Resulullah rehberliğinde temelini attığı medeniyetin asli belirleyicisi sıfatıyla yeryüzünde tevhidi egemen kılma Őerefine nail olmuş ve medeniyetinin kalbine tevhid mührünü vurmıştır.

Hz. Peygamber'in (s.) tevhid nuruyla başladığı bu kutlu yürüyüşünde en fazla ne çıkan, en fazla önem arz eden ve çağımızın duyarlılıkları bağlamında en fazla konuşulan konularını ele almaya çalıştığımız bu kitabımızın, bu asil yolculuğu bir defa daha hatırlatmasını diliyorum. *Hz. Muhammed İslam Daveti Mekke* ve *Hz. Muhammed Davetten Devlete Medine* kitaplarımızın mütemmimi olarak kaleme aldığımız *Hz. Muhammed Devletten Medeniyete* adlı bu kitabımızda da elbette pek çok eksiğimiz çıkacaktır. Maksadımızı aşan ifadelerimiz, bilerek asla yapmayacağımız haddimizi aşan cüretkârlığımız olmuşsa Rabbimizden bağışlanma diliyor; Peygamberimiz'e karşı duyduğumuz sevgi ve sadakatimize sığınıyor; okuyucularımızdan da özür diliyoruz. Okuyucularımızın, ikna olacağımız bütün eleştirilerini inşaallah sonraki baskılarda göz önünde bulunduracağımızı bilmelerini istiyor Şimdiden teşekkür ediyoruz. Bu çalışmamız esnasında değerli katkılarından müstefit olduğumuz dostlarımıza, son okumasını titizlikle yapan Rufi Tiryaki'ye ve kitabımızın yayımlanmasını sağlayan Fecr Yayınları editörü Hüseyin Nazlıaydın'a Şükranlarımı arz ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
METODUMUZ	15
GİRİŞ: PEYGAMBERLİK VE MEDENİYET	17
I. ARKA PLAN	19
1. Peygamberlik	19
2. Medeniyet.....	20
2.1. Kavram Boyutu	20
2.2. Anlam Boyutu	22
2.3. Medeniyete İdeolojik ve Politik Yaklaşımlar	22
II. PEYGAMBERLER VE MEDENİYET	23
III. HZ. MUHAMMED VE MEDENİYET	26
IV. İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU	28
1. Medeniyetlerin Doğuşunu Etkileyen Faktörler	28
2. İslam Medeniyetinin Doğduğu Ortam	29
V. İSLAM MEDENİYETİNİN KAYNAKLARI	29
1. Kur'an-ı Kerim	31
2. Hz. Peygamber	33
VI. İSLAM MEDENİYETİNİN ÖZÜ.....	34
HZ. MUHAMMED'İN SİYASİ KİMLİĞİ.....	37
I. ARKA PLAN	39
1. Kavram Boyutu	39
1.1. Nebi/Resul/Peygamber	39
1.2. Din.....	47
1.3. Millet	50
1.4. Devlet.....	52
1.5. Siyaset.....	54
2. Tarihî Süreç	55
3. Din-Devlet İlişkisi	59

II. KUR'AN-I KERİM'DE YÖNETİM VE PEYGAMBERLİK.....	67
III. PEYGAMBERLİK VE DEVLET YÖNETİMİ.....	77
IV. HZ. MUHAMMED'İN (S.) YÖNETİM MİSYONU.....	84
1. Mekke Dönemi.....	84
2. Medine Dönemi.....	90
2.1. Müslümanlar ve Ensar-Muhacir Kardeşliği.....	91
2.2. Yahudiler ve Siyasi Birlik.....	92
2.3. Hıristiyanlar ve İnanç Hürriyeti.....	94
V. MEDİNE DEVLETİNİN TEMEL PRENSİPLERİ.....	96
1. Hâkimiyet.....	96
2. Biat.....	97
3. İtaat ve İrtiba.....	98
4. Teşri/Yasama.....	101
5. Rejimin Ana Karakteri.....	103
6. İslam'ın Tebliği.....	106
7. İstişare/Şûra.....	106
8. Adalet.....	107
9. Eşitlik.....	109
10. Temel Hak ve Hürriyetler.....	111
VI. HZ. MUHAMMED'İN DİPLOMASİSİ.....	114
1. Hz. Muhammed'in Mekke Dönemi Diplomasisi.....	116
1.1. Eksem/Aksem b. Sayfî ve Temîm Kabilesine Cevabi Mektubu.....	116
1.2. Habeşistan Hükümdarı Necâşî Ashame ile Yürüttüğü Diplomasisi.....	117
1.3. Taif Yolculuğu ve Çeşitli Kabilelerle Temaslar.....	118
1.4. Akabe Görüşmeleri ve Biatlar.....	121
2. Hz. Muhammed'in Medine Dönemi Diplomasisi.....	128
2.1. Medine Vesikası: Siyasi Birlik Diplomasisi.....	129
2.2. Hudeybiye Barışı: Barış Diplomasisinin Zaferi.....	133
2.3. Mektup Diplomasisi: İslam'ın Evrenselliği.....	139
2.4. Elçiler.....	146
2.5. İlk Siyasi Diplomat: Amr b. Ümeyye ed-Damrî.....	148
2.6. Büyük Diploması: Büyük Fetih.....	152
HZ. MUHAMMED'İN ÖZEL HAYATI.....	159
I. DÖNEMİN AİLE YAPISI VE KADININ DURUMU.....	161
II. İSLAM İLE BİRLİKTE DEĞİŞENLER.....	168
III. HZ. MUHAMMED'İN (S.) EVLİLİKLERİ.....	175
IV. EVLİLİKLERİN SINIRLANDIRILMASI VE HZ. MUHAMMED (S.).....	180
V. HZ. MUHAMMED'İN (S.) HANIMLARI.....	185
1. Hatice Binti Huveylid.....	186
2. Sevde Binti Zem'a.....	190
3. Aişe Binti Ebû Bekir.....	192

3.1. Doğum Tarihi ve Evlendiğinde Yaşının Kaç Olduğu	196
3.2. Değerlendirme ve Sonuç	205
4. Hafsa Binti Ömer	214
5. Zeyneb Binti Huzeyme El- Hilâliyye	216
6. Zeyneb Binti Cahş	216
7. Ümmü Seleme Hind Binti Ümeyye	223
8. Reyhâne.....	224
9. Cüveyriye Binti Hâris	226
10. Ümmü Habîbe Binti Ebû Sufyân.....	228
11. Safiyye Binti Huyey	229
12. Meymûne Binti Hâris	231
13. Mâriye.....	232
VI. HZ. PEYGAMBER'İN AİLELERİNE DAVRANIŞLARI.....	234
1. Hz. Muhammed'in (s.) Eşleriyle İstişaresi	236
2. Hz. Muhammed'in (s.) Hanımlarına Gösterdiği Sevgi ve Müsamaha.....	238
3. Hz. Muhammed'in (s.) Kadınların Eğitimine Önem Vermesi	241
4. Hz. Muhammed'in (s.) Hanımlarına Vefası	242
VII. HZ. MUHAMMED'İN (s.) AİLE REİSLİĞİ.....	243
VIII. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ÇOCUKLARI.....	245
IX. HZ. MUHAMMED'İN (s.) SÜTANNELERİ VE SÜT KARDEŞLERİ	250
X. HZ. MUHAMMED'İN (s.) AMCALARI	251
XI. HZ. MUHAMMED'İN (s.) HALALARI.....	253
HZ. PEYGAMBER'İN İSMET SIFATI/KORUNMUŞLUĞU	255
I. KAVRAM BOYUTU: İSMET SIFATI	259
II. PEYGAMBERLİK VE İSMET SIFATI	264
1. Peygamber-Günah İlişkisi ve İsmet	264
2. İsmet Alanı	270
2.1. İtikat Alanı.....	270
2.2. Tebliğ Alanı	271
2.3. Uygulamalar Alanı	273
3. İsmet Sıfatı ve Peygamberin İradesi.....	273
III. KUR'AN-I KERİM'DE İSMET SIFATI.....	277
IV. HZ. MUHAMMED'İN (s.) İSMET SIFATI	281
1. Ümmü Mektûm Olayı	285
2. Bedir'de Esir Alınanların Fidyeye Karşılığı Serbest Bırakılmaları.....	287
3. Hz. Peygamber'in Helal Olanı Kendisine Haram Etmesi.....	290
4. Müşrik Seçkinlerin Taleplerine Esneklik Gösterme Eğilimi	293
5. Hz. Peygamber'e Hz. Zeynep'le Evlenmesi Hakkında İkaz	296
6. Tebük Seferinde İzin Verme.....	297
7. Diğer Konularda İkazlar	299
V. SONUÇ.....	300

HZ. PEYGAMBER'İN ÜMMİLİĞİ VE OKUMA YAZMASI	305
I. KAVRAM BOYUTU	307
II. KUR'AN-I KERİM'DE ÜMMİLİK	312
III. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ÜMMİLİĞİ	316
1. Hz. Muhammed (s.) Ümmi Bir Nebidir	317
2. Hz. Muhammed (s.) Ümmi Bir Topluma Gönderilmiştir	319
3. Hz. Muhammed (s.) Peygamberlikten Önce Okuma Yazma Bilmezdi.....	320
4. Hz. Muhammed (s.) Risaletten Sonra Okuma Yazma Öğrendi mi?.....	322
IV. SONUÇ.....	329
HZ. PEYGAMBER'İN EĞİTİM ÖĞRETİMİ	331
I. ARKA PLAN: DÖNEMİN EĞİTİM ÖĞRETİM SEVİYESİ.....	333
II. KUR'AN-I KERİM'DE EĞİTİM ÖĞRETİM	337
III. HZ. PEYGAMBER'İN EĞİTİM ÖĞRETİMİ.....	342
1. Mekke Dönemi.....	346
1.1. Daru'l-Erkam	346
1.2. Sahabe Evleri.....	349
1.3. Her zaman Her Yerde	350
2. Medine Dönemi.....	351
2.1. Suffe.....	351
2.2. Mahalle Mescidleri ve Ev Okullar	356
2.3. Öğretimin İdaresi ve Dersler.....	357
IV. HZ. PEYGAMBER'İN EĞİTİM ÖĞRETİM İLKELERİ.....	361
1. İnsanı Merkeze Alma ve Kolaylaştırma.....	362
2. İlim ve İlmî/Bilimsel Bilgi.....	365
3. Güzel Üslup ve Nezaketle Davranma.....	368
4. Muhatap Farklılığını Gözetme.....	369
5. Sabretme: Hak ve Hakikatte Israr Etme/Direnme	370
6. Affetme.....	372
V. KADINLARIN EĞİTİMİ.....	374
HZ. MUHAMMED'İN (s.) İNSANİ İLİŞKİLERİ	379
I. HZ. MUHAMMED'İN (s.) DOĞRU VE GÜVENİLİR OLMASI.....	383
II. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ADALETLİ OLMASI	386
III. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ALÇAK GÖNÜLLÜ VE SAMİMİ OLMASI	387
IV. HZ. MUHAMMED'İN (s.) MÜSAMAHAKÂR OLMASI.....	389
V. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ŞEFKAT VE MERHAMETİ.....	391
VI. HZ. MUHAMMED'İN (s.) CÖMERTLİĞİ	392
VII. HZ. MUHAMMED'İN (s.) NEZAKETİ	394
VIII. HZ. MUHAMMED'İN (s.) ESTETİK/BEDİİ ZEVKİ	396

HZ. PEYGAMBER'İN (S.) FARKLI DİN MENSUPLARI İLE BİRLİKTE YAŞAMA İLKELERİ	399
I. YARATILIŞI İDEOLOJİK KURGULAMA VE BİLİM	401
II. KUR'AN'DA YARATILIŞ VE HAYATIN PAYLAŞIMI	403
III. HZ. MUHAMMED'İN (S.) HAYATI PAYLAŞIMI	410
1. İnanç Kardeşliği: Ensar ve Muhacirlerin Hayatı Paylaşımı.....	411
2. İnsanlık Kardeşliği.....	414
2.1. Siyasi Birlik ve Yahudilerle Hayatı Paylaşma.....	414
2.2. İnanç Hürriyeti ve Hıristiyanlarla Hayatı Paylaşma	417
KAYNAKÇA	421
DİZİN	433

METODUMUZ

Hz. Muhammed İslam Daveti Mekke ve Hz. Muhammed Davetten Devlete Medine kitaplarımızda takip ettiğimiz metodumuza, serinin üçüncü kitabı olan *Hz. Muhammed Devletten Medeniyete* adlı bu kitabımızda da sadık kaldık. Her şeyden önce, Hz. Muhammed'i Allah'ın beyanına uygun düşen kimliğiyle yeniden hayata örnek kılma bilincini ilmin rehberliği ile birleştirmeye gayret ettik. Temel kaynak öncülüğümüz, sırasıyla Kur'an-ı Kerim, hadis-i şerifler, siyer, İslam tarihleri ve diğerleri olarak şekillendi. Bunlara müracaat usulümüz şöyle oldu:

1. Konumuzla ilgili Kur'ani bilgi var ise diğer kaynaklardaki bilgileri ona endeksli bağlama dikkat ederek detaylandırdık.

2. Kur'ani referansımız yoksa senedi itibarıyla olduğu gibi anlamı itibarıyla da Resulullah'a (s.) aidiyeti sahih olan ve doğrudan olmasa bile dolaylı olarak diğer Kur'ani veriler ve diğer hadislerle zıt olmayan hadis-i şerifleri esas alıp konuyu diğer rivayetlerle zenginleştirdik.

Siyer ve İslam tarihi rivayetleri, Kur'an ve hadis ölçüleri ile tercih edilemiyor ise:

3. Aynı konudaki farklı rivayetler arasında, konuya genel uyum çerçevesinde konunun kabul edeceği, dokusunun tutacağı bir tercihe giderek çözümlenmeye çalıştık.

4. Zaman, mekân, arka plan, ravi tasarrufları ve ihtiyaç duyulan diğer paydaşlarla birlikte konuyu âdeta resmettikten sonra yorumladık.

5. Problem olan rivayetin durumuna göre bu metodların hepsini de kullanarak çözüme gitmeye çalıştık. Bundan sonra:

6. Evvela, Kur'an'ın verdiği bilgilere uymayan rivayetler yerine aynı konuda ve yine aynı siyer kaynaklarımızdan

Kur’ani verilere uygun olan diğer versiyonlarını bulup onları tercih ettik. Böylece, Kur’an-ı Kerim ile uyumlu bir bakıma “saklı rivayetleri” öne çektik.

7. Bunları bulamadığımız durumda, eğer rivayeti konusu ile birleştiren resim, yorumlamaya imkân veriyor ise bunu yaptık.

8. Eğer rivayet buna da imkân vermiyor ise böyle bir rivayeti, pozitivist bilim anlayışının değirmenine su taşıyan yeni bir siyer inşasına asla kapı aralamamaya dikkat ederek tamamen İslam geleneği içerisinde oluşmuş ilim anlayışıyla tenkide tabi tutarak tercih ettiğimiz metnin içine almadık.